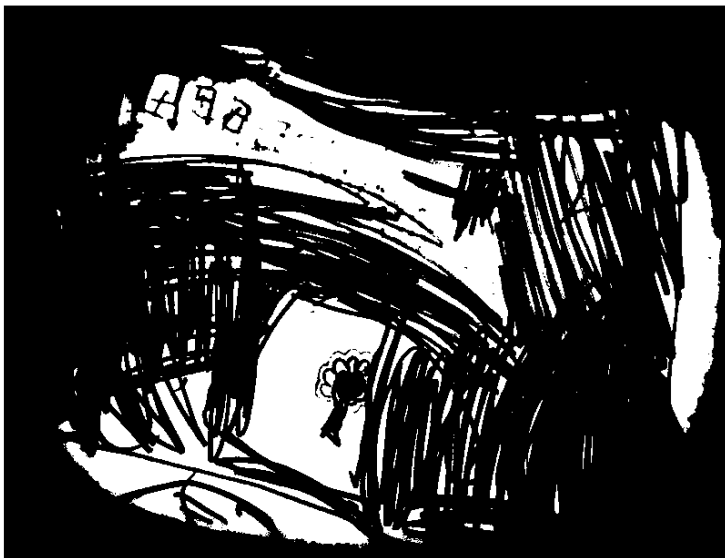

JUODAS NAMAS IR GĖLĖ

Vaida AMBRASAITĖ,

Liudvinavas, Marijampolės sav.

Lietuje aš pirmą kartą šokant pamačiau Tave. Krykštavimu nuaidėjo visoje laiptinėje mergaitiškas balsas. Netrukus balso savininkė įžengė pro laiptinės duris stipriai įsikibusi į mamos ranką. Taip mažoji Ūla buvo pripratusi, o gal išmokusi. Keli laipteliai, žingsneliai ir abi jau stovėjo prie savo buto durų. Mergaitė laukė, kol mama suras raktus, atrakins duris. Ūla džiaugėsi, kad dabar galėjo pasislėpti nuo lietaus ir tvirtai žinojo, kai tik mama atrakins duris, jos galės pasislėpti ne tik nuo lietaus, bet nuo visko. Mergaitė nekantravo pasikeisti sušlapusias kojines, persirengti ir kartu su mama parašyti dar vieną laišką tėčiui. Ji mėgdavo rašyti laiškus tėčiui, šį kartą ji buvo sumaniusi ir ką nors jam nupiešti. Bet laiko apgalvoti piešinį dar bus, o ir mama jau atrakino duris, metas žengti pirmyn. Vos įžengus, šiluma paglostė drėgmės prisunkusius mergaitės veidus. Paskui ją įžengė ir mama. Stipriai trinkelėjo duris. Ūla suprato – kažkas ne taip. Ji išgirdo lietaus garsą, bet ne lauke, o buto viduje. Žengė kelis žingsnius į priekį ir pamatė - visomis buto sienomis bėga vanduo tarsi sienos verktų. Verktų ne šiaip sau, bet iš visos širdies. „Jos tikriausiai verkia dėl to, kad mes taip ilgai užsibuvome ir palikome jas vienas“ – pagalvojo mergaitė. Jai taip irgi yra buvę. Prisiminė, kad yra taip verkusi vasarą, kai įsikirpo su žirkklėmis. Bėgo kraujas, o ji verkė. Labai. Bet tada susirado trauklapį, kraujas vis tiek kurį laiką tekėjo upeliu, bet ašaros sustojo. Jai trauklapis tikrai padėjo. „Gaila, kad nėra trauklapių sienos dydžio, uždėčiau ir jai, padėtų. Žinau, kad padėtų.“ – pagalvojo mergaitė. Šią žinią Ūla norėjo pranešti ir mamai, bet atsisuko ir pamatė mamą stovinčią kaip statulą. Paskui liūdna atsiduso ir paaiškino mergaitei, kad butą užliejo. Mergaitė nelabai suprato, ką tai reiškia, bet iš mamos veido perskaitė – nieko gero.

- O mes nepaskėsime? – paklausė Ūla.

Mama tik nusijuokė ir patikino, kad tikrai ne. Tada mergaitė galėjo lengviau atsikvėpti. Bet ramybė tęsėsi neilgai. Sužinojo, kad mama ją nuves pas kaimynę pabūti, kol ji liks bute tvarkytis, kalbėtis su kaimynais. Mergaitė iškart ėmė įspėti mamą, kad ji kaimynei tikriausiai tik trukdysianti, kaimynė tikrų tikriausiai būsianti užsiėmusi savais reikalais ar ilsėsis. Ūla ėmė tvirtinti, kad ji geriau liksianti su mama ir padėsianti jai tvarkytis. Bet šįkart buvo tas kartas, kai su mama visiškai nėjo susitarti, o ir kaimynės gerovė jai kažkodėl šį kartą nerūpėjo. O dar labiau erzinti mamą Ūla sau leisti negalėjo. Na ir štai – žygiavo abi tvirtai laiptais į viršų. Jos žygiavo tvirtai. Taip eidamos netrukus atsidūrė penktame aukšte. Mama paspaudė pageltonavusį, kažkada buvusį baltą, durų skambutį. Mergaitė laukė ir kažkodėl šiek tiek jaudinosi. Apėmė nepaaiškinamas jaudulytis, tarpinė būsena, plonytė tarsi rūkas, tarp nežinomybės ir drąsos. Nors pačiai Ūlai buvo sunku suvokti, kodėl tai nutiko. Juk kaimynę ji pažinojo. Tai buvo pagyvenusi moteriškė, kuri ateidavo pas mamą ir ją sekmadieniais, visada tuo pačiu metu – likus dešimt minučių iki panoramos. Ir visos jos drauge žiūrėdavo panoramą, gerdavo arbatą ir valgydavo saldinius. Tiesa, Ūla dažnai daugiau valgydavo saldinius nei žiūrėdavo panoramą ar atrasdavo kitų neatidėliotinių reikalų ir į „Panoramos“ kino seansą užsukdavo, kai ji pati to panorėdavo. Bet kaimynė Magdalena su mama sutarė gerai, jos buvo draugės, o gal kažkas daugiau nei draugės. Draugės juk turi vieną dieną susipykti. Jos nesipyko niekada. Nors mamai Magdalena dažnai ir griežtesnių žodžių receptą išrašydavo. Kaimynė nuolat pas jas ateidavo ir rašydavo įvairius receptus vos tik Ūlai su mama persikrausčius čia, į šiuo metu verkiantį butą. Taigi, sekmadienis visada

buvo kitokia diena, nes panorama, nes Magdalena. Bet paskui ji ėmė ateidinėti rečiau, o dabar pas Magdalena jau savaitgaliais dažniausiai atvažiuodavo jos vaikai ir anūkai. O šiokiomis dienomis kartais ją aplankydavo Ūlos mama. O šį kartą pas ją eina net pati Ūla. Tiksliau, jau buvo atėjusi ir laukė už durų. Po jaudulingo laukimo, durys pagaliau prasivėrė. Duris atidarė žila moteris. Plaukus ji buvo susirišusi į kasą, apsirengusi kelnėmis ir ryškiai mėlynos spalvos golfą, ant kaklo kabėjo kryželis, kuris gražiai blizgėjo. Mergaitė suspaudė mamos ranką ir pažiūrėjo moteriai tiesiai į akis. Viena jos akis buvo kažkokia keista, pabalusi ir vos atmerkta. Bet moteriai plačiai nusišypsojus, mergaitės žvilgsnį prikaustė šypsena. Ji nedrąsiai, bet tvirtai žengė į Magdalenos butą, palikdama mamos ranką. Šiluma, panaši, kaip ir jų su mama bute, palietė Ūlos veidus, tik šitas butas neverkė. Mergaitė atsigręžusi pamojavo mamai, nusišypsojo ir žengė gilyn į butą. Ūla tvirtai žinojo, kad mama greit grįš. Paguos butą ir grįš. O guosti Ūlos mama mokėjo gerai. Tad ir šį kartą jai tikrai pavyks. Ūla liko viena su senute. Pasodinusi mergaitę vakarinės saulės apšviestoje svetainėje, Magdalena nuėjo į virtuvę. Mergaitė sėdėjo ramiai, nes mama liepė būti gerai ir mandagiai. Dar susidėjo kojas vieną ant kitos, kad atrodytų rimčiau. Bet visai netrukus smulkiais, dažnais žingsneliais žengdama grįžo moteris. Rankoje nešė lėkštę, pilną sumuštinų. Sumuštiniai kažkokie neįprasti – batonas, storai užteptas sviestas ir smulkiais smulkiais kvadratėliais supjaustyta rūkyta mėsytė ant viršaus. Kol mergaitė tyrinėjo, ar sumuštiniai bus valgomi (žvilgsniu užsigarantavo, kad mėsytė be lašinių) senutė jau buvo spėjusi dar kartą sulakstyti į virtuvę ir atnešė du puodelius arbatos. Ūlos puodelis buvo su trimis boružėlėmis: viena didelė, jai iš paskos sekė maža, o joms iš paskos – pati mažiausia. Mergaitė pagalvojo, kad galėjo pasisiūlyti padėti atnešti arbatą, tačiau jau buvo per vėlu. Senutė prisėdo Ūlai iš kairės. Mergaitė suprato, kad turi būti mandagi, reikia apie kažką su Magdalena pradėti kalbėti ir palaikyti pokalbį. Mintyse greitai padarė visoms šovusioms į galvą temoms atranką ir išsirinkusi geriausią pokalbiui temą paklausė:

- Kas nutiko Jūsų akiai?

Moteris švelniai, vos vos pirštų galais palietė veido pusę, kurioje buvo sužeistoji akis. Tai dar labiau atkreipė Ūlos dėmesį į tą moters kūno vietą. Pasirodo, buvo sužeista ne tik akis, bet ir visa viena veido pusė sutraukta kaip suglamžytas maišelis. Mergaitė su dideliu susidomėjimu laukė atsakymo ir net nejudama išispoksojo į Magdalenos prielistą kūno dalį. Senutė iš pradžių nuleido akis, paskui nusišypsojo ir tarė:

- Aš čia Sibire kai buvau... – truputį sudvejojo ir toliau tęsė, – tada žaidžiau su mažais vaikais kamuoliu ir man netyčia pataikė.

- Na va, dabar suprantu, kodėl man mama visada sako: atsargiai žaiskit su kamuoliu, – ramiu ir gailestingu tonu pasakė Ūla.

Tada stėjo pauzė. Ūla suprato, kad kuo greičiau reikia griebtis vėl kažkokio klausimo. Juk mama buvo liepusi būti mandagia, nemandagu juk nepalaikyti pokalbio. Todėl beveik iškart vėl prabilo:

- O ką jūs veikėte Sibire?

Magdalena pakėlė antakius, matyt, tikėjosi, kad šis žodis praslys nepastebėtas, tada nusišypsojo vos matoma šypsena.

- Buvau išvykusi pakeliauti, – atsakė.

- O kur yra šalis Sibiras? Ar tai graži šalis? Jums patiko kelionė? – nuskambėjo Ūlos klausimų lavina.

Senutė suvilgė burną arbatą.

- Labai toli nuo čia. Ir man ši kelionė nelabai patiko, nerekomenduočiau į šią šalį vykti kitiems. Ten šalta.

- Oi, šaltis tai jau man tikrai nepatinka, – neleidusi toliau kalbėti Magdalenai pasakė Ūla.

- Na, tada tau reikėtų vykti į kokią nors kitą šalį, kurioje šilta, pavyzdžiui, Ispaniją ar Meksiką, – linksmi pasiūlė Magdalena.

- Aš norėčiau į Meksiką. Labai mėgstu žiūrėti meksikietiškus serialus. Dabar žiūriu „Mano gyvenimas esi tu“.

- Taip, geras serialas, aš irgi jį žiūriu, eina prieš pat žinias. Nepraleidžiu nei vienos serijos. Ir kiek tenka išgyvenimų toms serialo šeimoms, kad net mums sunku visus jų rūpesčius išgyventi, ar ne?

- Aha, - kažkodėl atsakė mergaitė, nors apie serialo rūpesčius ji tikrai negalvojo, – ir ten labai gražios aktorės. Kai užaugsiu būsiu tokia pati graži aktorė ir gyvensiu Meksikoje!

Magdalena norėjo nusijuokti, bet susilaikė ir rimtai paklausė:

- O man parašysi laišką iš Meksikos?

- Žinoma, parašysiu. Man labai patinka rašyti laiškus. Kartu su mama juos rašome beveik kasdien tėčiui. Aš diktuoju, mama rašo, kai kada dar ką nors nupiešiu, o Jūs ar rašote kam nors laiškus? – tvirtai atsakė mergaitė ir gurgštelėjo arbatos.

- Rašau. Savo vyrui. Nors jo čia nėra, jis liko toje šaltoje šalyje. Bet aš jam vis dar rašau laiškus. Mintimis. Ir jis net kartais man atrašo. Taip, patikėk. Žmogus visada bus gyvybingas, jeigu jo nepamiršti. O šiandien ar jau spėjote su mama parašyti laišką tėčiui? – paklausė Magdalena.

- Šiandien? Ne... ir tikriausiai jau neparašysim...

Ūlai pasidarė liūdna, tačiau, kad neišsiduotų, gurgštelėjo arbatos. Ir tik dabar pajautė jos skonį. Tai svarinių arbata. Saldžiarūgštė. Labai malonus skonis.

- Gal galėtume parašyti laišką drauge? Tu diktuočiau, aš užrašyčiau, o jei norėtum, galėtum kažką ir nupiešti, ką manai? – atsargiai paklausė Magdalena.

Mergaitė šiek tiek sutriko. Tai buvo tik jos ir mamos ritualas. Mintyse pergaltavo, ar įmanoma šį ritualą kažkaip keisti. Bet jai pasirodė visai įmanoma, tuo labiau, juk ir veikti vis tiek reikėjo kažką.

- Gerai, - pasakė Ūla, – tik reikės popieriaus ir tušinuko.

- Tuo pat viską surasiu, - patikino Magdalena lyg seselė pakludama chirurgo nurodymams.

Kol senutė ieškojo reikalingų įrankių, mergaitė paragavo sumuštinį. Iš tiesų, sumuštiniai su smulkiai pjaustyta mėsyte jau po pirmojo kėsnio tapo vienais mėgstamiausių. Senutė tuo metu atidarė pirmąją sekcijos stalčių ir greitai pagriebė gelsvą lapą popieriaus ir kelis tušinukus. Atnešusi paslinko į šalį arbatos puodelius ir sumuštinį lėkštę, arčiau padėjo lapą ir tušinukus.

- Viskas paruošta. Užrašysiu tai, ką sakysi, ar pasirengusi? – paklausė Magdalena ir nusišypsojo.

- Aha, aš tai pasiruošusi. Palaukit, tuoj pagalvosiu, ką noriu pasakyti... Gerai, galim rašyti, - linksmi pasakė mergaitė, Magdalena tik linktelėjo ir pradėjo rašyti, Ūla diktuoja, - tėti, labas...

Pasakiusi du žodžius mergaitė nutilo. Nuleido galvą ir atsiduso. Senutė kantriai laukė.

- Gal geriau duokite, aš pirmiau nupiešiu, - pasakė Ūla.

Magdalena pastūmė lapą mergaitei, o ši susirado juodą tušinuką ir iškart pradėjo piešti. Magdalena, supratusi situacijos intymumą, užsiėmė savais reikalais, nunešė arbatos puodelius į virtuvę, išplovė, dar trepsėjo ir kažką tvarkėsi. Magdalenai grįžus, mergaitės piešinys jau buvo baigtas, o ji užkandžiavo, valgė dar vieną sumuštinį.

- Aš jau baigiau. Dabar bus lengviau rašyti, - pranešė Ūla.

- O, puiku! – nudžiugo senutė, atsisėdo ir pasirengė rašymui, o mergaitė ilgai nelaukusi pradėjo diktuoti.

- Tau, tėti, man ši kartą pavyko ši tą nupiešti. Štai, pagaliau sulaukė ir mano piešinuko. Seniai jau gavai. Pasidėk kurioj vietoj, kad nepasimestų. Šiame laiške yra nupieštas namas. Juodas. Tikiuosi, kad tau tas namas nebus gražus, bet aš tau jį nupiešiau ir gali jį sau pasilikti. Ir toliau nupiešiau gėlę. Ir tu, tėveli, neliūdėk ir daug labai linkiu tau laimės, kad tu džiaugtumeis. Tėti, aš manau, kad tau mama jau rašė, bet aš nežinau, todėl pranešu, kad mūsų televizorius buvo sugedęs, bet dabar jau sutaisytas. Perduodu labai labai daug linkėjimų ir dar vieną linkėjimą. Ir viskas. Ate, tėti!

- Išėjo puikus laiškas! Tėtis labai džiaugsis, - pasakė Magdalena.

- Jis visada džiaugiasi, aš irgi džiaugiuosi, kai gaunu jo laišką, kartais jis irgi man ką nors nupiešia.

Magdalena sulankstė mergaitės laišką ir padavė jai, susitarė, kad jos su mama šį laišką išsiųs. Kai laiškas tėčiui pasiekė Ūlos rankas, per visą butą nuaidėjo durų skambutis. Ūla žinojo, o gal jautė – mama. Nors laikas prabėgo greitai, ji jau nekantravo grįžti namo, bet ramiai sėdėjo ant lovos ir neišsidavė. Senutė atidarė duris, jos dar pasikalbėjo su mama, aptarė, kaip abiems sekėsi ir tik mamai pasirodžius svetainės tarpduryje mergaitė įsikišo laišką į galinę kelnų kišenę ir tvirtai įsikibo į mamos ranką. Magdalena dar liepė į kelionę paimti saldainių, tai buvo braškinis ledinukas, įvyniotas į ryškiai žalią popierelį, ant kurio puikavosi ryškiai raudona braškė. Netrukus Ūla su mama jau buvo laiptinėje, kartu susikibusios lipo laiptais žemyn. Ūla pasigyrė valgiusi skanių sumuštinų, sužinojusi, kas nutiko tos senutės akiai ir parašiusi laišką tėčiui.

Ryškiai žalią popierėlį Ūla turi ir dabar, po daugelio metų. Nors daug kas ir pasiketiė. Popierėlis su braške, nors dar kvepia braškėmis, dabar yra gavęs knygų skirtuko funkciją, tačiau dažniausiai virsta nuklydusių minčių sugertuku. Mėgstamiausiu Ūlos televizijos kanalu tapo – info Tv. Galėtų žiūrėti ar klausyti įvairias naujienas nesustodama. Jos padeda skaiyti, rašyti, išgirsti save. Nors gal iš tiesų tai tik paliktas randas, kuriam ji nenori leisti užgyti, nori, kad jis visada gyventų joje. O tėčiui laiškų Ūla neberašydavo, laiškus rašydavo tik kiekvieną rugpjūčio trisdešimt pirmąją. Mintimis. Žiūrėdama į antkapyje užrašytus žodžius: „Miręs tik tas, kas užmirštas“.